

Kokouksessa jätetty valtuustoaloite / Lukio- ja ammatillisen opintojen maksullisuuden poistamiseksi

**Valtuustoaloite 18.3.2019
SDP:n valtuustoryhmä ja 32 muuta valtuutettua**

1. Sosialidemokraattinen valtuustoryhmä ja allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Kuopion kaupunki selvittää toisen asteen maksuttomuuden kustannukset ja varaa viimeistään vuoden 2020 syyslukukaudesta lähtien talousarvioon määrärahan kuopiolaisille lukiolaisille ja toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskeleville, jotta heille saadaan maksuttomat opiskeluvälineet.
2. Esitämme myös, että kaupunki selvittää toisen asteen maksullommuuden kustannukset kaikkien Kuopiossa toisella asteella opiskelevien osalta.

Ammatillisesta koulutuksesta säädetyn lain (531/2017) mukaan ammatillinen perustutkintokoulutus ja valmentava koulutus on opiskelijalle maksutonta. Lukiolain (629/1998) mukaan myös lukio-opetus on opiskelijalle maksutonta. Sen sijaan muut opiskelukustannukset, niin ammatilliseen koulutukseen kuin lukio-opintoihin liittyen, ovat maksullisia. Näitä kustannuksia ovat esimerkiksi oppikirjat ja digitaalisten oppimateriaalien lisenssimaksut, tutkintomaksut, muut oppimateriaalikulut sekä erilaiset työvälineet ja -tarvikkeet. Myös tietokone ja tietokoneohjelmistot tuovat opiskelukustannuksia opiskelijoille. Monelle kuopiolaiselle toisen asteen ammatillisessa koulutuksessa opiskelevalle ja lukiolaiselle nuo opiskelukustannukset ovat liian suuria. Opetushallituksen (2018) tekemän selvityksen mukaan lukion suorittamisen kokonaiskustannukset ovat liki 2700€/opiskelija, kun taas ammatillisessa koulutuksessa kustannukset vaihtelevat alasta riippuen joistakin sadoista euroistajopa muutamaan tuhanteen euroon. Selvityksen mukaan suurimmat kustannukset ovat sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla sekä matkailu-, ravitsemus- ja talousalalla.

Opiskelijoilla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskella peruskoulun jälkeen toisella asteella ja nyt tämä ei toteudu. Maksuton peruskoulutus ei riitä takaamaan työllistymistä, vaan nykyiset työmarkkinat edellyttävät henkilöitä vähintään toisen asteen tutkintoa. Suomessa opiskelijat ovat keskenään epätasa-arvoisessa asemassa riippuen siitä, kuinka opiskelijan opiskelukunta myöntää toimeentulotuen piirissä olevaa tukea oppimateriaaleihin. Myös koulujen digivälineiden määrä ja taso vaihtelee toisiinsa nähden huomattavasti.

Jokainen oppilaitos ja yksittäinen opettaja voi itse määritellä, mitä kirjasarjaa eri oppiaineissa käytetään. Näin ollen on mahdollista, että samankin oppilaitoksen sisällä oppikirjat voivat vaihdella kurssista toiseen. Kirjojen vaihtuvuus on usein nopeaa eikä esimerkiksi saman perheen lapset pysty hyödyntämään samoja kirjoja, kun opettajat vaativat opiskelijoilta uusimpia painoksia. Myös siinä tapauksessa, vaikka kirjan sisältöihin ei olisi tullut huomattavia sisällöl-

18.03.2019

23 §

lisiä muutoksia. Niukkojen resurssien vuoksi kirjastot eivät voi hankkia siinä tahdissa tarvittavaa määrää oppikirjoja kuin esimerkiksi lukion suorittamiseksi olisi vaade. Ammatillisessa koulutuksessa opiskeluvälineitä ei yleensä ole mahdollista hankkia käytettynä.

Maksuttomat opiskeluvälineet ovat merkittävä panostus erityisesti niille opiskelijoille ja perheille, jotka joutuvat laskemaan toimeentulonsa riittävyttä. Pelastakaa Lapset ry:n (2017) tekemän selvityksen mukaan toisen asteen maksujen lisäksi myös maksujen ennakoimattomuus on tuottanut useille perheille ja opiskelijoille ongelmia. Peräti 85% vastaajista toteaa, että koulutuksen tarjoajalta ei saanut ajoissa riittävästi tietoa opintojen kokonaiskustannuksista, jotta yllättäviin kustannuksiin olisi voinut varautua. Äkilliset maksupäivät aiheutti ahdinkoa erityisesti vähävaraisille perheille muun muassa siten, että perheissä on jouduttu opiskelukustannusten vuoksi tinkimään ruokailuista. Myös suurin osa (65,5%) vastaajista koki opinnoista aiheutuneet kulut kohtuuttomina.

Mikäli Kuopion kaupunki kustantaa kaikille aidosti maksuttoman toisen asteen, on tuo merkittävä teko myös syrjäytymisen ehkäisyssä sekä ehkäisee opintojen keskeyttämistä taloudellisista ongelmista johtuen. Kuopion kaupunki voisi kilpailuttaa oppikirjakustantajat sekä muiden opiskeluvälineiden valmistajat. Hankintahinta olisi todennäköisesti edullisempi kuin jokaisen opiskelijan erikseen maksamana. Kirjojen käytössä voitaisiin edellyttää vähintään oppilaitoskohtaista yhteneväisyyttä, jolloin hankinnat voitaisiin tehdä nykyistä suuremmissa erissä. Kuopion kaupunki voisi myös selvittää, miten oppikirjojen ja opiskeluvälineiden kierrätys on mahdollista järjestää tarkoituksenmukaisella tavalla, jotta kaupungille syntyy kustannussäästöjä. Kuopion kaupunki on linjannut koulutuspoliittisessa ohjelmassaan 2017-2025 (Kuopiolainen opetus, lupa innostua 2017), että kaikilla oppijoilla on mahdollisuus korkealaatuiseen oppimiseen. Korkealaatuinen oppiminen sisältää opetuksen lisäksi opiskeluvälineet eli tuo tavoite mahdollistuu, kun Kuopion kaupunki tukee opiskelijoita myös korkealaatuisten opetuksen välineissä.

Opiskelijoiden yhdenvertaisuuden ja koulutusmahdollisuuksien edistämiseksi Kuopion tulee varata kaupungin talousarviossa varat opetuksessa edellytettujen oppikirjojen ja muiden opiskelun välineiden hankintaan.

Päätös

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

